

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αθήνα, 21.8.2015

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 193/2015

ΑΤΟΜΙΚΗ

- Αριθμός Ερωτήματος** : Το με αριθμό πρωτ. 13742/10.7.2015, της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.
- Περίληψη Ερωτήματος** : Εάν, είναι επιτρεπτή η διόρθωση του στοιχείου «χώρα γέννησης» στις εγγραφές των δημοτολογίων, σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 497/1991, στις περιπτώσεις μεταβολών λόγω αλλαγής συνόρων και δημιουργίας νέου κράτους, στο πλαίσιο καταρτίσεως και τηρήσεως του Εθνικού Δημοτολογίου, κατά το ν. 3274/2004.
- Γνωμοδοτών** : Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης, Νομικός Σύμβουλος.

 Επί του ανωτέρω ερωτήματος, η γνώμη μου έχει ως εξής:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το ανωτέρω έγγραφο και τα στοιχεία του φακέλου, όπως εκτιμώνται, προκύπτει ότι, μετά από προβληματισμό που δημιουργήθηκε σχετικά με δυνατότητα διορθώσεως ληξιαρχικών πράξεων, που χρησιμεύουν ως δικαιολογητικά για εγγραφή σε δημοτολόγια, εκδόθηκε η με αριθμό 228/2006 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., η οποία έγινε αποδεκτή και δόθηκαν σχετικές οδηγίες στις συναρμόδιες υπηρεσίες. Ότι, μετά την ισχύ του ν. 3274/2004, με τον οποίο

θεσπίστηκε η κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου και την παροχή δυνατότητας πρόσβασης σε αυτό, μεταξύ άλλων και στην Ελληνική Αστυνομία, δυνάμει του ίδιου νόμου και της κ.υ.α.16710/25.4.2014, όπως αναφέρεται στο με το με αριθ. πρωτ. 1795/14/1573767/22.9.2014 έγγραφο του Αρχηγείου της ΕΛΑΣ, διαπιστώθηκαν προβλήματα διότι, κατά την πιλοτική λειτουργία της εκδόσεως Δελτίων Ταυτότητας με ηλεκτρονική πρόσβαση στη Βάση Δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου, μετά από επεξεργασία στοιχείων βάσει οδηγιών που δόθηκαν στο παρελθόν, σε περιπτώσεις γεννήσεως του ενδιαφερομένου, των γονέων του, του/της συζύγου ή/και των τέκνων, σε χώρα που ήδη δεν υφίσταται (π.χ. Τσεχοσλοβακία), εμφανίζεται το μήνυμα: «Μη δυνατή η χορήγηση βεβαίωσης: μη ενεργή χώρα γέννησης», ζητήθηκε δε με το ίδιο έγγραφο «να επικαιροποιηθεί το αρχείο και στις εν λόγω εγγραφές να τεθεί ως χώρα γέννησης η ενεργή σε κάθε περίπτωση χώρα». Κατόπιν των ανωτέρω, υπεβλήθη το εξεταζόμενο ερώτημα.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.- Στο άρθρο 18 του ν. 3463/2006 («Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων»-ΦΕΚ Α' 114), ορίζονται τα εξής:

«1. α. Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε Δήμο και Κοινότητα, στο οποίο καταχωρούνται, με αίτηση των ενδιαφερομένων ή αυτεπάγγελτα, οι δημότες και των δυο φύλλων, κατά οικογένεια, με ιδιαίτερο, για κάθε οικογένεια, αύξοντα αριθμό (οικογενειακή μερίδα.). β...γ. Το σύνολο των δημοτολογίων των Δήμων και Κοινοτήτων της Χώρας με όλες τις εγγραφές και μεταβολές που καταχωρούνται σ' αυτά, συγκροτούν το Εθνικό Δημοτολόγιο. 2...3...».

2.- Στα ακόλουθα άρθρα του π.δ. 497/1991 (« Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο "Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια" των διατάξεων που ισχύουν και αναφέρονται στα δημοτολόγια, όπως καταρτίστηκε από την Ειδική Επιτροπή του άρθρου 1 του Ν.1084/1980»-ΦΕΚ Α' 180), όπως ήδη ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1. Τήρηση Δημοτολογίου.

«1. Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε δήμο και κοινότητα, στο οποίο γράφονται, με αίτηση των ενδιαφερομένων ή αυτεπαγγέλτως, οι δημότες και των δύο φύλων, κατά οικογένεια, με ιδιαίτερο για κάθε οικογένεια αριθμό...

2...3...».

Άρθρο 2. Στοιχεία δημοτολογίου.

«Στο δημοτολόγιο αναγράφονται ο αριθμός της οικογενειακής μερίδας, ο αύξων αριθμός εγγραφής κάθε μέλους στην οικογενειακή μερίδα, η χρονολογία εγγραφής, το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, η χρονολογία γεννήσεως, ο τόπος γεννήσεως, η κατοικία, το θρήσκευμα, ο τρόπος και η χρονολογία κτήσεως της Ελληνικής ιθαγένειας και της ιδιότητας του δημότη, το έτος και ο τόπος εγγραφής στα μητρώα αρρένων, η χρονολογία διαγραφής και η αιτιολογία αυτής και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο που προβλέπει ο τύπος των φύλλων του δημοτολογίου.»

Άρθρο 6. Τρόπος ενέργειας των εγγραφών και μεταβολών στο δημοτολόγιο.

«1. Κάθε εγγραφή, διαγραφή, μεταφορά από τη μια σε άλλη οικογενειακή μερίδα, προσθήκη ελλειπόντων στοιχείων, διόρθωση εσφαλμένων στοιχείων καθώς και κάθε άλλη μεταβολή στο δημοτολόγιο ενεργείται, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, είτε αυτεπαγγέλτως, βάσει επισήμων στοιχείων που υπάρχουν στο δήμο ή την κοινότητα, είτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, πάντοτε με πράξη του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας. Η πράξη αυτή του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας προσυπογράφεται από τον προϊστάμενο του δημοτολογίου, δημοτικό υπάλληλο για τους δήμους και από τον κοινοτικό υπάλληλο για τις κοινότητες, καταχωρίζεται στο δημοτολόγιο και είναι αμέσως εκτελεστή.

2...».

Άρθρο 9. Αποδεικτική δύναμη των εγγραφών στο δημοτολόγιο.

«1...2. Τα στοιχεία του ονόματος, η οικογενειακή κατάσταση, ο τόπος, η ημερομηνία και το έτος γεννήσεως καθώς και η Ελληνική ιθαγένεια προκύπτουν από το δημοτολόγιο.».

Άρθρο 11. Καταχώριση μεταβολών.

«3. Οι εγγραφές, διαγραφές, μεταδημοτεύσεις και οι πάσης φύσεως μεταβολές, που επέρχονται με πράξη του δημάρχου ή προέδρου κοινότητας, καταχωρίζονται αμέσως στο δημοτολόγιο με μέριμνα και ευθύνη, για μεν τους δήμους του προϊσταμένου του δημοτολογίου δημοτικού υπαλλήλου και του δημάρχου, για δε

τις κοινότητες του αρμόδιου κοινοτικού υπαλλήλου και του προέδρου της κοινότητας.».

2.- Στα ακόλουθα άρθρα του Κεφαλαίου Γ' (Κατάρτιση και τήρηση Εθνικού Δημοτολογίου) του ν. 3274/2004 («Οργάνωση του λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού»- ΦΕΚ Α' 195), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 13. Έννοια σκοπός τρόπος κατάρτισης.

«1. Καταρτίζεται Εθνικό Δημοτολόγιο, το οποίο συγκροτείται από το σύνολο των εγγραφών και μεταβολών των Ελλήνων Δημοτών, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια των δήμων και κοινοτήτων της Χώρας, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του Π.Δ. 497/1991, όπως ισχύει κάθε φορά.

2. Η σύστασή του αποβλέπει στην απλούστευση και στον εκσυγχρονισμό των σχετικών διοικητικών διαδικασιών, στην ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, καθώς και στην παροχή δυνατότητας πρόσβασης στην αντίστοιχη κεντρική βάση δεδομένων των κάθε είδους φορέων κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις του δημόσιου τομέα, κατά την ειδικότερη πρόβλεψη των διατάξεων του άρθρου 15 του παρόντος.

3. Η κατάρτισή του πραγματοποιείται, στο πλαίσιο ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, που αποσκοπεί στη δημιουργία και τήρηση κεντρικής βάσης δεδομένων, στην οποία θα ενταχθούν τα στοιχεία της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου και η οποία θα χαρακτηρίζεται από διαρκή ενημερότητα και πληρότητα δεδομένων.».

Άρθρο 14. Υπηρεσίες άσκησης αρμοδιοτήτων.

«1. α. Η Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης διασφαλίζει την παροχή και διαχείριση των στοιχείων που απαιτούνται για τη λειτουργία και συνεχή ενημέρωση της κεντρικής βάσης δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου και είναι υπεύθυνη επεξεργασίας κατά την έννοια των διατάξεων του Ν. 2472/1997. β...

2. Οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού υποχρεούνται, μετά την ολοκλήρωση του περιγραφόμενου έργου στο άρθρο 16, να αποστείλουν αμέσως, σε ηλεκτρονική μορφή, στην κεντρική βάση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και

Αποκέντρωσης, όλα τα στοιχεία εγγραφών και μεταβολών, τα οποία καταχωρίζονται στα δημοτολόγια τους.».

Άρθρο 15. Πρόσβαση στο Εθνικό Δημοτολόγιο.

«1. Στην κεντρική βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου έχουν δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης οι κάθε είδους φορείς του, κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, δημόσιου τομέα, μόνον όμως ως προς τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

2. Η ανωτέρω πρόσβαση και η επεξεργασία των στοιχείων πραγματοποιείται με την επιφύλαξη διασφάλισης της προστασίας προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, όπως ισχύει, καθώς και των συναφών σχετικών ρυθμίσεων.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προσδιορίζονται οι κατά τα ανωτέρω φορείς του δημόσιου τομέα, οι ειδικοί όροι και η σχετική διαδικασία για την πρόσβασή τους στο Εθνικό Δημοτολόγιο.».

Άρθρο 16. Ένταξη των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού στο Εθνικό Δημοτολόγιο.

«1. α. Η ένταξη των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού στην κεντρική βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου οριστικοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του αντίστοιχου έργου του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος.

β. Η συνεργασία του Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας και των αρμόδιων υπαλλήλων, για τον ανωτέρω σκοπό, είναι υποχρεωτική.

2. Με την ίδια απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προσδιορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία, τα οποία είναι αναγκαία για την οριστική ένταξη και καθορίζεται η σχετική διαδικασία.

3. α. Μετά από σχετική πρόσκληση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, οι ως άνω Ο.Τ.Α. οφείλουν να αποστείλουν, σε ηλεκτρονική μορφή, την τοπική βάση δεδομένων του Δημοτολογίου τους στο εν λόγω Υπουργείο, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται, ειδικώς για κάθε Ο.Τ.Α., στην πρόσκληση. β...γ...».

3.- Η με αριθ. 16710/15.4.2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων τα εξής:

«Αποφασίζουμε:

1. Την πρόσβαση της Ελληνικής Αστυνομίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη στην κεντρική βάση δεδομένων του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Εθνικού Δημοτολογίου (ΟΠΣΕΔ) του Υπουργείου Εσωτερικών, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 3274/2004. 2...»

III. Από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες σύμφωνα με το γράμμα, το πνεύμα και το σκοπό τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

1.- Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 1α' του ΚΔΚ και 1,2,6,9,11 του π.δ. 497/1991, στην αρμοδιότητα και ευθύνη των ο.τ.α. α' βαθμού υπάγεται, πλέον άλλων, η τήρηση δημοτολογίου, με αναγραφή των προσδιοριστικών στοιχείων της ταυτότητας κάθε προσώπου-μέλους οικογένειας, που αναφέρονται στο άρθρο 2, μετά από έλεγχο των νομίμων προϋποθέσεων, βάσει των δικαιολογητικών που αναφέρονται στην με αριθ. Φ.4.42301/12168/1995 (ΦΕΚ Β' 608) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Ένα εκ των στοιχείων αυτών, αποτελεί ο τόπος γεννήσεως. Εξ άλλου, κάθε εγγραφή στο δημοτολόγιο (που προϋποθέτει την ιδιότητα του δημότη, αυτή δε προϋποθέτει την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας) έχει αποδεικτική δύναμη για τα γεγονότα στα οποία αφορά και επιστηρίζει δικαιώματα και, γενικώς, έννομες συνέπειες και καταστάσεις, που απορρέουν από τα γεγονότα αυτά, όπως η γέννηση σε συγκεκριμένη χώρα, τα οποία δύνανται να προκύπτουν από το χορηγούμενο οικείο πιστοποιητικό που εκδίδει το αρμόδιο όργανο του ο.τ.α. (γνωμ. ΝΣΚ 243/2003).

Περαιτέρω, η προαναφερόμενη αρμοδιότητα και ευθύνη των ο.τ.α. που περιλαμβάνει, αναγκαίως, τον έλεγχο, και αυτεπαγγέλτως, των νομίμων προϋποθέσεων εγγραφής, συνεπάγεται την υποχρέωση των οργάνων τους να προβαίνουν σε διαγραφές προσώπων από το δημοτολόγιο ή σε καταχώρηση της

προσθήκους μεταβολής, κατά τις διατάξεις των παρ. 6 και 11 του ιδίου π.δ/τος, βάσει των, κατά περίπτωση, απαιτούμενων δικαιολογητικών, ενώ, δεν αποκλείεται η υπαγωγή των πράξεων εγγραφής και όποιας άλλης που καταχωρείται στα δημοτολόγια, στους γενικούς κανόνες ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, αφού δεν γίνεται διάκριση στο νόμο (ΣτΕ 3840/2001, 4027/2004, 1051/2005).

Για το ειδικότερο θέμα της δυνατότητας διορθώσεως ληξιαρχικής πράξεως γεννήσεως, ως προς τον τόπο γεννήσεως φυσικού προσώπου, λόγω επελθούσας αλλαγής των συνόρων και δημιουργίας νέου κράτους, με σκοπό να εκδοθεί δελτίο ταυτότητας (και με ταυτόχρονη συνέπεια τη διόρθωση της οικίας εγγραφής στο δημοτολόγιο), με την 228/2006 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., έγινε δεκτό ότι δεν είναι εκ του νόμου δυνατή τέτοια διόρθωση ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεως, για την καταχώρηση, όμως, στο Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας από τα αρμόδια Αστυνομικά Τμήματα του ονόματος του νέου κράτους, ως τόπου γεννήσεως, αρκεί επίσημη βεβαίωση του Υπουργείου Εξωτερικών ή της Πρεσβείας της Ελλάδας στο κράτος του ενδιαφερομένου, περί της δημιουργίας και αναγνώρισεως του νέου κράτους, στο έδαφος του οποίου γεννήθηκε ο ενδιαφερόμενος.

2.- Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 13-16 του ν. 3274/2004, σε συνδυασμό με αυτήν της παρ. 1α' άρθρου 18 ΚΔΚ και από τον σκοπό που υπηρετεί η κατάρτιση του Εθνικού Δημοτολογίου, όπως αυτός εκφράζεται, ευθέως, στο άρθρο 13, προκύπτει ότι, το Εθνικό Δημοτολόγιο, αποσκοπεί στην τήρηση διαρκώς πλήρους και ενημερωμένης, ως προς τα επί μέρους τηρούμενα στοιχεία, κεντρικής βάσεως δεδομένων, με δυνατότητα σε κάθε είδους φορέα του δημοσίου τομέα, να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση σε αυτό, προς άντληση στοιχείων, απαραίτητων για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, κατά την ειδικότερη νομοθεσία που τον διέπει. Ο σκοπός του ν. 3274/2004, δεν περιορίζει την δυνατότητα διορθώσεων εγγραφών, κατά το άρθρο 6 του π.δ. 497/1991 (που, πάντως, δύνανται να ενταχθούν στην περίπτωση της, με οποιονδήποτε τρόπο και οποτεδήποτε, μεταβολής των στοιχείων του δημοτολογίου), αλλά την επιβάλλει, επεκτείνοντας αυτήν, προκειμένου να επιτυγχάνεται η διαρκής επικαιρότητα και πληρότητα των στοιχείων του Εθνικού Δημοτολογίου. Ένας εκ των φορέων του δημοσίου τομέα

που απέκτησε πρόσβαση στην βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου, είναι η Ελληνική Αστυνομία, κατόπιν της με αριθμό 16710/15.4.2014 κ.υ.α. και υπό τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις που αναφέρονται σε αυτήν, προς τον σκοπό εκδόσεως των νέου τύπου αστυνομικών ταυτοτήτων, με πιλοτική εφαρμογή του συστήματος, λόγω όμως της παρατηρηθείσας τήρησης της σχετικής βάσεως δεδομένων κατά τρόπο δυσλειτουργικό και ατελή, προέκυψαν τα προβλήματα που περιγράφονται στο ιστορικό, τα οποία οδήγησαν στην υποβολή του ερωτήματος.

3.- Επομένως, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, επιτρέπεται αλλά και επιβάλλεται η διόρθωση του στοιχείου «χώρα γέννησης», που αποτελεί στοιχείο προσδιοριστικό της ταυτότητας των εγγεγραμμένων ατόμων, δύναται να επηρεάσει έννομες σχέσεις και καταστάσεις τους και είναι απαραίτητο προς άσκηση της προαναφερομένης αρμοδιότητας της ΕΛΑΣ, στις εγγραφές των δημοτολογίων και, περαιτέρω, του Εθνικού Δημοτολογίου, ώστε να επιτυγχάνεται η πληρότητα και η διαρκής ενημέρωση αυτών, εφόσον επήλθαν μεταβολές λόγω αλλαγής συνόρων και δημιουργίας νέου κράτους, και εις τρόπον, ώστε, να αναφέρεται η σημερινή ονομασία του κράτους γεννήσεως του ατόμου.

IV. Ενόψει των ανωτέρω, κατά την γνώμη μου, η απάντηση που αρμόζει επί του τεθέντος ερωτήματος, είναι η ακόλουθη:

Είναι επιτρεπτή και επιβεβλημένη η διόρθωση του στοιχείου «χώρα γέννησης» στις εγγραφές των δημοτολογίων, σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 497/1991, στο πλαίσιο καταρτίσεως και τήρησης του Εθνικού Δημοτολογίου, κατά το ν. 3274/2004, εφόσον επήλθαν μεταβολές λόγω αλλαγής συνόρων και δημιουργίας νέου κράτους.-

Ο γνώμοδοτών

Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης
Νομικός Σύμβουλος